

Entrevista amb Salima Ghezali, periodista i activa feminista algeriana

“El FIS és un estat dins l'estat”

Té trenta dos anys, és periodista, fundadora del diari feminista *Nyssa* i col.laboradora de diverses revistes magribies. Amb nou germanys i filla d'una dona analfabeta afegeix a la dificultat de la lluita feminista el fet de fer-la en un país àrab profundament tradicional.

Se sol pensar que Algèria és el país musulmà més modern i que la condició de vida de la dona és millor que a la resta dels països àrabs.

—En principi, la situació de la dona a Algèria, en alguns aspectes, és millor que en altres països àrabs, però en altres, per exemple en el legislatiu, és pitjor. En la legislació familiar, Algèria és el país més dur per a les dones, però en la legislació del treball, de l'escolaritat, la legislació algeriana és més moderna, fins i tot, que en alguns països europeus. Aquestes contradiccions fan que es pugui veure Algèria com un país molt modern o com un país molt reaccionari, a la vegada. També hi ha un altre element important: només el 4% de dones treballen però ocupen llocs importants i la majoria d'aquestes dones ha fet estudis universitaris.

Al mateix temps, després de 1988, amb els canvis que va patir Algèria, començà un moviment fort de denúncia de la situació de la dona i de reivindicació feminista. Aquesta dicotomia és dolorosa i és la realitat de la dona a Algèria.

—Hi ha, per tant, dues situacions, la de la dona formada, elitista, i la que queda en el seu estat condicionada a l'home

—Sí però molt matisades. Pots trobar dones que són professores universitàries però que tenen unes idees molt conservadores i tradicionals. I també pots trobar mestresses de casa que a causa de la seua situació lluiten per millorar la condició de la dona. Jo sóc filla d'una dona de casa analfabeta, amb deu fills que tenia com a únic combat la següent divisa: les meues filles aniran a l'escola, les meues filles treballaran. No sempre la noció de consciència d'una situació i un problema va unida a la instrucció escolar o la cultura. Crec que la vida ensenya moltes més coses reals que es converteixen en factors que creen més consciència que les que podem aprendre a la universitat.

— Ha parlat abans de la legislació fa-

miliar. ¿En què consisteix?

—En principi cal saber que a Algèria, la legislació és civil, encara que hi haja algunes lleis que estiguen influïdes pel que s'anomena dret musulmà. A partir de 1963 els successius governs comencen a plantejar-se una legislació per a regir les relacions en l'interior de la família. En 1980 amb el govern de Chadli, es fa el primer pas amb un avantprojecte. Quedà en secret però prompte es van filtrar algunes notícies i van començar les mobilitzacions en contra, fins que en 1984 va ser aprovat el codi de la família. Aquest codi regeix amb tot detall les relacions en l'interior de la parella, per al matrimoni, per a la seua dissolució, per a la custòdia dels fills, per a l'herència.

Aquest codi entra en contradicció amb alguns articles de la constitució. La constitució diu, per exemple, que no pot haver-hi cap tipus de discriminació pel sexe, la religió o la raça, com a qualsevol país modern, però, sempre hi ha un però, al codi de la família la dona no és mai major d'edat perquè sempre necessita un tutor si vol casar-se. Hi ha dones que treballen com a pilots d'avió sense cap problema, però si volen casar-se necessiten dur un tutor davant del jutge que les autoritze. Fins al 1984 podies triar la fórmula religiosa o la civil, però a partir d'aquest any necessites obligatòriament el tutor. També al codi de família queda clar que l'home té el dret unilateral al divorci.

—¿El repudi?

—En efecte, sense cap justificació l'home pot repudiar la seua dona. El codi és molt clar, depèn només de la voluntat de l'home. El jutge tractarà d'arreglar les coses, segur, però la legislació li dóna la raó a l'home. Abans, el repudi era només dir a la dona: ves-te'n, ara ho ha de fer davant un jutge, però senzillament perquè el jutge prenga nota.

—¿I què pot fer aleshores la dona?

—La prostitució és una de les conseqüències més greus de la persistència de

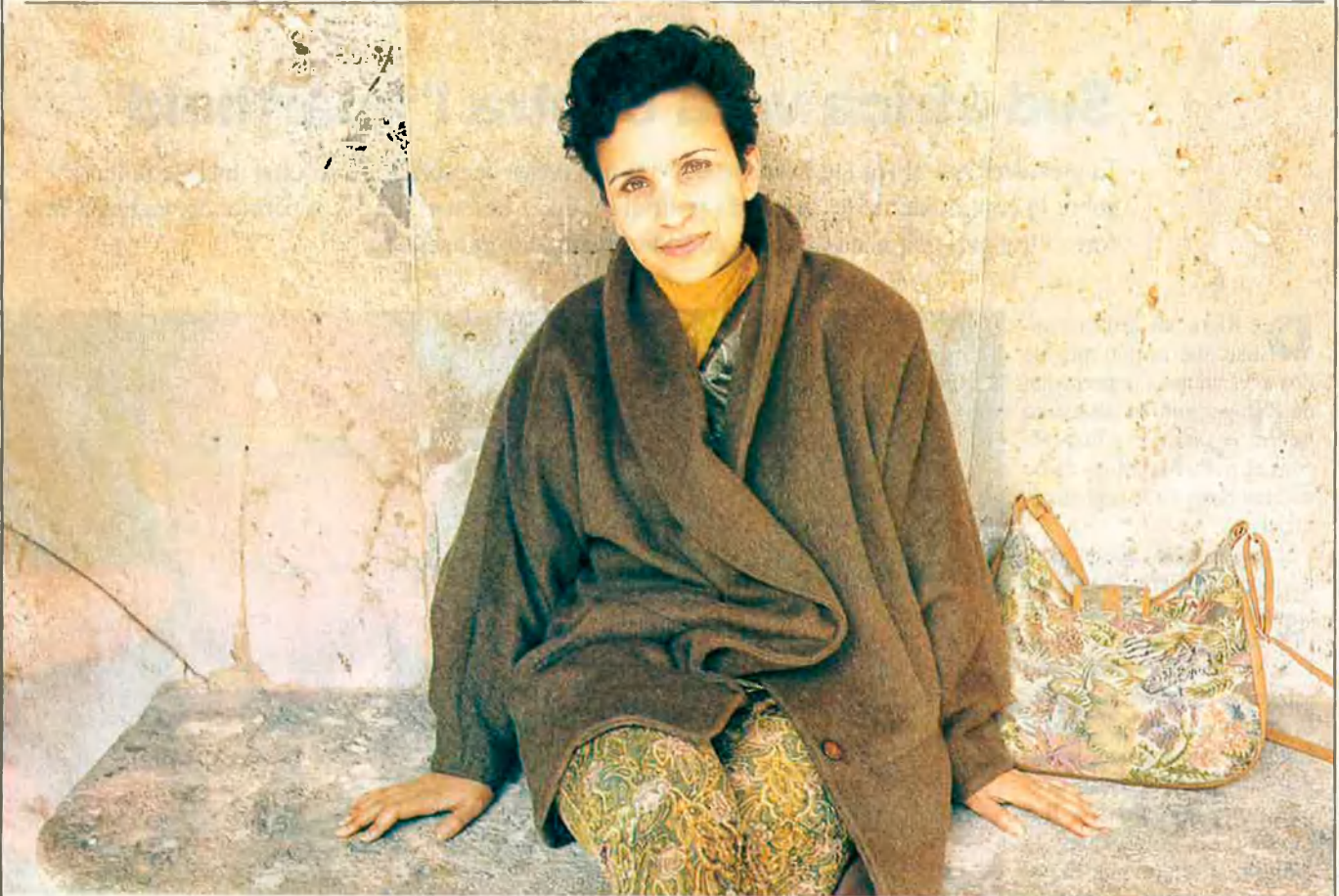
lleis tradicionals dins un context molt diferent i molt més modern. Abans, quan una dona era repudiada tornava a la seva família amb els fills, entrava en el marc d'una economia comuna, però ara no pot. Quan és repudiada està perduda i no té ni on viure. La llei diu que la dona es queda amb els fills i el marit amb l'habitatge. Aquesta és una de les causes més grans de l'augment de la prostitució, de la delinqüència, de la desesperació de la societat. Des del 1984 el divorci ha crescut de manera increïble, a causa de la crisi econòmica i de la complicació de la vida.

—¿La dona no pot divorciar-se?

—És possible, però les condicions són molt complicades. Una dona ha de demostrar que el seu marit no ha tingut relacions sexuals amb ella durant quatre mesos. ¿Com es pot provar això? O també que el marit no ha contribuït a l'economia familiar durant un any. Així les coses, hi ha moltes dones que passen situacions familiars terribles i que esperen més de deu anys per a divorciar-se. Aquestes dones són les dones "a l'espera". El marit pot tornar a casar-se però elles no, perquè seria considerat com un adulteri. Si hi ha separació, la dona es queda amb els fills però quan aquests arriben als deu anys, el pare els pot reclamar.

—Hi ha una frase molt freqüent en les bodes algerianes: "l'amor vindrà".

—La nostra societat és complexa. Jo vaig trobar el meu marit en un cafè mentre estudiava al liceu, ens enamoràrem, isquem durant tres anys i després ens casàrem. Molt senzill. Diguem que és una relació de les possibles perquè no cal normativitzar en aquests comportaments. Hi ha parelles que viuen juntes deu anys sense casar-se i altres que després d'un temps decideixen fer-ho, però la fórmula més freqüent en la nostra societat on, a pesar de tot, hi ha dos espais ben separats, un de masculí i un altre de femení, consisteix a casar-se de manera endogàmica, dins el clan, dins un càlculs previstos per la famí-

"No hi contradicció entre ser progressista i ser musulmà".

RAFA GIL

lia, que és la que decideix, de manera que els nòvios no es coneixen pràcticament gens. Aquesta fórmula està en retrocés des de ja fa molts anys, i hi ha tota una tradició que s'hi oposa conservada a través de cançons, d'històries que relaten l'horror d'obligar una jove a casar-se amb un home que no coneix. De vegades les dones ho defensen perquè casar-se representa una relativa seguretat i quan els preguntes ¿et casaràs amb un home que no coneixes?", et diuen "sí, l'amor vindrà".

—¿Quina és la influència de l'integritat sobre la dona algeriana?

—És molt greu. La dona no ha estat mai igual a l'home a Algèria però a pesar de la mentalitat masculista, tan comuna a la Mediterrània, hi ha una possibilitat de canvi que amb el fonamentalisme es perd. Amb el fonamentalisme hi ha una divisió total, fins i tot de l'espai, dels papers de l'home i la dona. Els grans predicadors del FIS ho diuen clarament: la dona no ha de produir béns de consum, ha de reproduir l'espècie. Reproduir-se però no produir.

—Però hi ha moltes dones en les manifestacions del FIS, o almenys és això el que es veu en la televisió.

—En les manifestacions sí. Però hem de

tenir en compte que el FIS és un partit feixista que usa mètodes de propaganda feixistes i amb una capacitat extraordinària per a mobilitzar masses i no té cap escrúpol a instrumentalitzar el que siga. Quan el FIS convoca una manifestació de dones i en reuneix milers ho fa sota la consigna de "defensem l'islam". Això és una trampa perquè per a defensar l'islam hi aniríem tots. Moltes vegades els occidentals obliden, quan veuen les manifestacions del FIS, dues coses: una, la capacitat de manipulació i l'altra, els mitjans materials. El FIS és un estat dins l'estat. Financerament i tècnicament. El FIS té més material àudio-visual que tot l'estat algerià. El sistema informàtic i la xarxa informàtica del FIS són superiors als de l'estat. És una superestructura amb una capacitat financera increïble i que, naturalment, no ve només dels militants.

—Des de l'occident es pensa que no hi ha eixida dins l'islam per a la dona.

—És fals. Totalment fals. Sí que és possible. No hi ha contradicció entre ser progressista i ser musulmà, perquè l'Alcorà crida constantment al creient i a la comunitat a racionalitzar. Gairebé el 80% dels versicles acaben dient, feu això

si racionalitzeu, si hi reflexioneu. És una crida permanent a la raó. D'altra banda, dins l'islam hi ha un principi ètic bàsic que és el sentit sagrat de la llibertat. Quan comparem aquesta ètica amb la realitat ens adonem que hi ha una gran diferència. Però no és un problema religiós, sinó polític. És la instrumentalització de la religió el que causa aquesta diferència entre l'ètica i la realitat.

—Aleshores, pot haver-hi una sortida dins l'islam, no cal buscar-la a occident.

—Crec en la universalitat. Cadascú, a partir de la seua condició, ha d'aportar el que tinga i recollir coses d'altres cultures. Jo no sóc d'aquells que s'han passat a l'occident, sóc de formació totalment mixta i això ha estat una manera d'enriquir-me, per contacte amb la cultura àrab i també amb l'europea, sense contradiccions. No crec que la universalitat siga partir d'un model i llançar-se sobre la resta a imposar-ho. I per això són perillosos els clíxes que els mitjans de comunicació donen perquè són reductius; la mundialització es fa contra la universalitat.

Jordi Sebastià